

בדרכו

מרבן של כל בני הגולה
מרן שר התורה שליט"א

אמונה

גיליון קי"ז
פר' חיי שרה תשפ"ב

דרך פיקודיך

פנינים על פרשת שבוע

אברהם רצה לקנות באופן שלא יהיה בר מצרא קודם לו

וַיִּתֵּן לִי אֶת הַמְּכַפְּלָה (כ"ג ט')

תמוה, הרי אברהם מציע ומשלם על המערה מחיר מלא, ומדוע הוא מזכיר שוב ושוב לשון מתנה: "וַיִּתֵּן לִי אֶת הַמְּכַפְּלָה", "בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנָה לִי", וכן עפרון בתשובתו, דורש מחיר מלא אבל חוזר על אותו מטבע לשון: "הַשְּׂדֵה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּיהָ" (פס' י"א) "לְעֵינַי בְּנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ" (שם).

וקושיא נוספת: מדוע עפרון מדגיש שהמכירה נעשית מול כולם, 'וַיַּעַן עֲפְרוֹן.. בְּאֵזְנֵי בְּנֵי חֵת' (פס' י"ג) 'לְעֵינַי בְּנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ' (פס' י"א) לְמַקְנָה לְעֵינַי בְּנֵי חֵת (פס' י"ח).

ויש לומר על פי הלכה בדיני מכירה:

אברהם אבינו חשש שאחרי המכירה יערער אחד השכנים של מערת המכפלה, ויבקש מדין בר מצרא לקנות חלק זה, והלכה היא שמוכרים לשכן תחילה (ח"מ קע"ה ז'), ולכן החכים וביקש שעפרון יתן לו את השדה במתנה, ובמתנה אין הדין שבר מצרא קודם (שו"ע ח"מ קע"ה ט'), ומכיון שידע שעפרון יחשוש מלתת מתנה שמא לא ישלם עליה אמר מראש, בְּכֶסֶף מְלֵא יִתְּנָה לִי, כלומר אשלם תמורת המתנה, ועפרון הסכים לזה, כמו שאמר (פס' י"א) הַשְּׂדֵה נְתַתִּי לָךְ וְהַמְּעָרָה אֲשֶׁר בּוֹ לָךְ נְתַתִּיהָ.

אבל עדיין עפרון קצת חשש בכל זאת, דאם יעשה בדרך מתנה, שמא לבסוף לא ישלם לו, ורצה לעשות בדרך מכירה, ולכן אמר לו: מה שאתה חושש מהשכנים, "לְעֵינַי בְּנֵי עַמִּי נְתַתִּיהָ לָךְ" כולם נמצאים בשעת מעשה ומסכימים למכירה, ולא יוכלו לערער אח"כ שהם רצו לקנות.

וכאשר אברהם הבין שעפרון לא מעונין לתת מתנה, עשה כדבריו לקנות הכל בלי שום מתנות: וַיִּשְׁמַע אַבְרָהָם אֶל עֲפְרוֹן וַיִּשְׁקַל אַבְרָהָם לְעֲפְרוֹן אֶת הַכֶּסֶף (שלא במתנה) אֲשֶׁר דָּבַר בְּאֵזְנֵי בְּנֵי חֵת (וממילא אין מערער על המכירה).

שאלו פעם את רבינו ביאור בלשון הפסוק בתהילים (קמ"ו ונאמר ג"כ בפסוקי דזימרא, שחרית) תִּצַּא רוּחוֹ יִשָּׁב לְאֲדָמְתוֹ, מה הכוונה אֲדָמְתוֹ, וכי האדם בפטירתו שב לאדמה השייכת לו בדווקא?

והראה רבינו שאיתא במדרש (תנחומא פקודי סי' ג') שקודם שנולד האדם, מראה לו המלאך מקום שהוא עתיד למות בו ובמקום שהוא עתיד להיקבר בו, וזהו ישוב "ואדמתו", שמוכן לו עוד קודם שנולד. והוסיף לספר עוד:

רבו של החתם סופר, הגה"ק מהר"מ בנעט זצ"ל כיהן כרב בניקלשבורג, ובסוף ימיו חלה ונסע לעיר מרפא ונסתלק שם ונקבר סמוך למקום פטירתו. ואחרי זה דרשו בניו וקהילתו להעביר אותו לבית העלמין של עירם היכן שניהן הגאון זצ"ל כרב, אבל קהילת העיר השניה – שם נטמן מהר"מ זצ"ל לא ויתרו להוציא גוף קדוש מתוכם. וגדולי אותו דור נזקקו להכריע בדין זה.

והחתם סופר זצ"ל (שו"ת ח"ו סי' ל"ז) סבר להתיר ונתיישב לכתוב תשובה כדי שיחזירוהו לעירו, אלא, שכשגמר לכתוב נשפך הדיו ומחק את כל התשובה, והבין שמונעים אותו מהשמים מלפסוק היתר.

ואחרי כמה חודשים נתגלה אליו מהר"מ בנעט בחלום ואמר לו שצריך לחזור לשכב בעירו, והסיבה שנגזר עליו להיות טמון בעיר השניה כמה חודשים, כי היה חתן עם נערה אחת ועוב השידוך עמה והיא הקפידה עליו, ומכיון שהיא טמונה שם, נגזר שישכב שם שבע חודשים.

ואז כתב החתם סופר שוב את התשובה להתיר ועפ"י זה עשו מעשה והעבירו גופו של הגאון זצ"ל לעירו, והוא שב לאדמתו. (שבענו מטובך)

דרך מצוותיך

שו"ת בהלכה מרבינו

על רמב"ם שמיטה ויובל פרק ו'

א"ת אלוהי האבות אלו השבועות 2022 ח' אלול ד'תשפ"ב
השמטת הרמב"ם דין אוצר בי"ד

שאלה: בפ"ו בצה"ל סקמ"א ובכה"ל ה"ב ד"ה לא יהא כתב דהא דהשמיט הרמב"ם דין אוצר ב"ד הוא משום דסבר שאין כאן חידוש אלא עצה טובה, ולדידי קשיא טובא, דהיאך יתכן שכל הראשונים המובאים בצה"ל שם הביאוהו ורק הרמב"ם לא, ומדהשמיטו מוכח דלא ס"ל האי דינא. ובפרט קשה, דהא בסוסקיי"ט כתב דאם הפירות בזמן הביעור באוצר ב"ד א"צ לבער, כי זה שהוא הפקר הוא כמבוער, והכיצד יכול הרמב"ם לסבור כן, דהא לשיטתו בפ"ז ה"ג ביעור הוא כפשוטו ולא בהפקר. וצ"ע.

תשובה: לק"מ, דהראשונים העתיקו הירו' וס"ל דדינא הוא. גם מש"כ דאוצר ב"ד א"צ ביעור הוא דלא כהרמב"ם.

השתתפות בקורס סידור פרחים באופי לא דתי רח"ל נשאלתי האם מותר לאשה להשתתף בקורס לסידור ושזירת פרחים בשביעית, דמאחר והקורס הזה אינו בעל אופי דתי האם איכא למיחש דהפרחים הללו שעליהם היא לומדת ומתרגלת הם מהניטעים או מהנעבדים בשביעית, או דילמא איכא למיתלי ברוב הפרחים שאינם משביעית. תשובה: ברח מהכיעור והדומה לו.

ממתי מותר לאוצר בי"ד לשמר הפירות נסתפקתי האם שרי לאוצר ב"ד לשמר רק משעה שלקטו את הפירות, או דילמא מרגע שקבעו שמשהו זה ילקטו מותר להם לשמרה אף במחובר, וב' נ"מ בדבר: א' האם כשמגיע אדם פרטי לאותו פרדס ללקט לעצמו מותר לב"ד לעכבו. ב' אם הגיע זמן הביעור ועדיין לא החלו ללקט האם חייבים בכיעור. שו"ר שכתב בזה בכה"ל פ"ו ה"ב. וצ"ע למעשה. תשובה: אם עשו אוצר ב"ד הקילו בזה.

לגבי מי הקולא דיכולים למנוע ללקט ושוב שלחתי ושאלתי: ולא הבינתי מש"כ אם עשו אוצר ב"ד, דהא איירי דעדיין לא החלו בלקיטה. וכן מש"כ הקילו בזה לא ידעתי כוונתו: האם הקולא היא גבי האוצר ב"ד דיכולים למנוע מלקט ופטורים מביעור, או דילמא הקולא היא גבי האדם שכ"ז שלא החלו האוצר ב"ד בלקיטה מותר לו ללקט. תשובה: גם אם לא החלו ללקט ואפילו אם החלו, אין רשות לב"ד למנוע אדם פרטי מלקט.

צריך בני תורה לאוצר בי"ד נסתפקתי האם בעינן לאוצר ב"ד דוקא ב"ד חשוב, או דילמא בג' הדיוטות סגי. תשובה: צריך בני תורה.

מדוע מותר לקנות היום באוצר בי"ד נסתפקתי הכיצד שרי לן לקנות מאוצר ב"ד כיום, דהא בתוספתא דהביא בפ"ו סקיי"ט דהיא מריה דהאי שמעתתא, איתא דנותנין מהן רק מזון שלוש סעודות, והא כיום כל מאן דבעי שיבא לקנות מאוצר ב"ד כמות גדולה מזו ודאי שימכרו לו, וא"כ הופכים להיות האוצר ב"ד בעצמם לחשודים על השביעית, לכאור' אין אנו רשאים לקנות מהן. תשובה: זו שאלה ישנה ודנו בה הפוסקים, והרבנים כגון הב"ד של הגר"נ קרליץ סוכרים שאין זו טענה, דפעם הרגילות היתה לקנות כל יום רק מזון שלוש סעודות ולכן היה אסור למכור יותר שמא אוצר לסחורה וכדו', אך כיום שאין קונים כל יום אלא פעם אחת לתקופה אז ממילא צריכים לקנות כמות גדולה יותר. והרבנים הנ"ל אומרים דאילו היו מוכרים רק מזון שלוש סעודות היתה נשאת להם כל הסחורה. (תשובות מאהבה להגר"א טיגר)

בדרנו נלך

מהנעשה והנשמע בקודש פנימה

- תלמידי כיתה ד' מת"ת פיתוחי חותם בת"א עלו להתברך מרבן של ישראל שליט"א לרגל התחלת לימוד הגמרא. כמו"כ כיתות ו' ז' נכנסו גם הם להבחן על לימודם בפרקי המקבל והמניח, רבינו התפעל מידיעותיהם, ובירכם בחום שיעלו בתורה ויראת שמים.

- רבן של ישראל יצא להשתתף במסע לויית הגאון הגדול ר' מכלוף פחימא זצ"ל רב יוצאי צפון אפריקה.

- יארצייט מרנא ורבנא החזו"א זיע"א בקודש פנימה: בבוקר עלה רבינו להעתיר בתפילה בצינונו לישועת הכלל, רבינו העתיר בתפילה על תורמי קרן השביעית המסייעים לגיבורי הכח, ועל תורמי קופת העיר, וכן רבינו לקח ע"ע לימוד מסכת סנהדרין לצד רבני ואברכי כולל חזון איש העומד בנשיאותו, שמקבלים ע"ע כמידי שנה ביום היארצייט לסיים את הש"ס עד היארצייט הבא, בצעהריים במעמד תפילה וזעקה ע"י גדולי ישראל בחדר קדשו של מרנא החזו"א הובא דבר רבן של ישראל ע"י תלמידו הגר"א מן וז"ל, אבא היה נשיא תלמוד תורה תשב"ר, אבל זהו התלמוד תורה של מרן החזו"א רוחו חופפת על המקום הזה ולכן התלמידים זוכים ללמוד תורה לשמה, רוחו שרויה כאן, עוד הביא הגר"א מן עובדות שסיפר רבינו על עוצם יגיעת התורה של דודו הגדול מרנא החזו"א שראהו כמה וכמה פעמים ביגיעת התורה עד כלות הנפש ממש דבר שא"א להשיג אלא בקדושת התורה ובדביקות בנותן התורה, מרן ר"י פוניבז' הגר"ד פוברסקי שליט"א שנשא דברים במעמד התבטא במעמד: ר' אלי' הזכיר קודם דברים בשם מרן שר התורה רבי חיים שליט"א, הוא גדל כאן בחדר הזה, אבא שלו מרן הסטייפלר זצ"ל והאמא מרת פעשא מרים היא שמרה על החזון איש שיהיה לו מה לאכול, והוא כל השנים היה כאן בחדר הזה, ומכאן צמח אני לא יכול לשכוח את זה.

- ביום חמישי שימש רבינו כסנדק בשמחת הברית לנכד ראש כוללי דרך אמונה, הגאון רבי אחי שלום כהן שליט"א בן לבנו הרה"ג ר' אברהם, ראש החבורה ב"דרך אמונה" ירושלים, לאחר הברית ניגשו לרבינו להתברך והביאו בפניו קונטרס דרש אברהם ענינים שי"ל לרגל השמחה, רבינו עיין בקונטרס וברכם בחום.

- ביום ראשון גאב"ד מלבורן שבאוסטרליה הגאון רבי שלמה הכהן קאהן נכנס לרבן של ישראל ושטח בפניו את החלטת הרשויות האוסטרליות לסגור את תלמודי התורה בעקבות ההתפשטות המחודשת של נגיף הקורונה. רבינו ברכו בברכת "ברכה והצלחה" שהרשויות יחזרו בהם מהחלטתם, והתעניין במצב היהדות במקום, במהלך הביקור הציג בפני רבינו את בנו החתן וביקש מרבינו את ברכתו לרגל שמחת הנישואים.

- רבינו השתתף במסע לויית הגאון ר' מיכאל כהן זצ"ל מרבני ישיבת שערי תורה בב"ב, בן הגאון ר' משה כהן גבאי ביהמ"ד לדרמן.

- הנהלת הכשרות המהודרת "שארית ישראל", יחד עם מנכ"ל חסלט מר אליעזר ברט נכנסו לרבן של ישראל וסיפרו לו על הערכות לשנת השמיטה, מנכ"ל חסלט הוסיף וסיפר על ההשתדלות הגדולה במאמצים על מנת שהציבור המקפיד על קלה כבחמורה יוכל להנות בשנת השמיטה מהתוצרת בתכלית דקדוק ההלכה, לאחר ששמע רבינו על ההקפדה המיוחדת, ועל ההשקעה הכספית האדירה שיהיה בכל דקדוקי ההלכה, ברכו כי בזכות ההקפדה על שמירת השמיטה יצליח בכל עסקיו ויזכה לסייעתא דשמיא מיוחדת.

צילום: שוקי לרר, איתמר קירשבוים

יארצייט הרביעי למרן המשגיח הגר"ד יפה זצוק"ל

השבוע חל יארצייט הרביעי למרן המשגיח הגר"ד יפה זצוק"ל מנהל רוחני דישבת כפר חסידים, לזכרו נביא כמה מדבריו שהביא המשגיח כסוד צמיחת רבן של ישראל שליט"א לגדולתו העצומה: פעם התבטא בשיחתו שהוא הכיר שתי אנשים ששתיהם שקדו על תלמודם בדרך טבעם ובזכות זה הם צמחו להיות מגדולי תורה, רבינו שליט"א, ומרן פוסק הדור הגר"נ קרליץ זיע"א.

ופעם נוספת ציין עוד לתלמידיו שאין להסתכל אם מסתכלים עליו, אלא ללמוד תורה כי כך הקב"ה ציווה, והביא בפניהם דוגמא כי רבינו ישב בישיבת לומז'א ולמד, אז אף אחד לא הסתכל עליו, אבל היה דבר אחד שעליו הקפיד כל הזמן, הסטייפלר אמר לו לנצל הזמן, וזה הוא הקפיד מאד לעשות לנצל כל רגע ורגע, כל רגע פנוי ללימוד התורה הקדושה, בלי להתייחס אם יסתכלו עליו או לא, כיוון שזה לא עסק שלו, מה שהקב"ה רוצה שעכשיו יעשה זה לשבת ללמוד, ובזכות זה הוא זכה לכל מה שזוכה.

ידוע גודל ההערצה שלו לרבינו, ורבים מהפעמים שביקר בב"ב התאמץ לבוא לדרמן להתפלל במנין בו רבינו התפלל, והיה אומר שמוגיע לדרמן לראות איך רבינו בתפילה, והיה מביט ברגש ממושכות להביט ולעיין בדרכי תפילתו של רבינו, וכשיצא משיחותיו הספר לעבדך באמת, הובא בפני רבינו הספרים, ועיין בהם רבינו בהנאה מרובה, ובפרט בדברים שהובאו שם ממרנא החזו"א זיע"א בהם עיין רבינו בעיון רב, וליבן וביאר הדברים הכתובים שם. יה"ר שיהיו הדברים לעילוי נשמתו הטוהרה ונזכה ללכת בדרכי רבותינו ולאורם עד ביאת גואל.

ניתן לתרום בקופת "דרך אמונה" למרגלות בית רבינו
או בפלאפון – 052-760-6474

יו"ל ע"י קו דרך אמונה: 0799-211-666
לקבלת הגיליון במייל: a0799211666@gmail.com
הגיליון יו"ל בסיוע עמותת "נעשה אדם" ע.ר. 580652063